

Recensie: The Lehman Trilogy ★★★★****

Piccadilly Theatre Londen
zaterdag 22 juni 2019

foto © Mark Douet

Recensie:

3 bedrijven van elk een uur vertellen het verhaal van The Lehman Brothers met even veel acteurs die de voorstelling dragen: Simon Russell Beale (Henry Lehman, maar ook te zien in de rol van Babette Newgass de vrouw van Henry's broer Mayer, alsook als Philip Lehman de zoon van Emanuel Lehman en Pauline), Adam Godley (Mayer Lehman, maar ook te zien als Pauline Sondheim, de vrouw van Mayers broer Emanuel en als Bobbie Lehman, de zoon van Philip Lehman) en Ben Miles (Emanuel Lehman, maar ook als Herbert Lehman, de zoon van Mayer en Babette). Een van de sterktes van de tekst van Stefano Massini die Ben Power aanpaste voor het Engelstalige publiek is met stip dat die toont hoe fragiel het kapitalisme wel is. Ze is namelijk gebaseerd op geloof. Wanneer dat geloof er niet meer is, zakt de boel als een kaartenhuisje in elkaar. Op die manier uit de productie ook kritiek op de American Dream, het geloof dat groei 'we need to expand' grenzeloos is, de overmoed onsterfelijk te zijn ook en zegt het eigenlijk dat kapitalisme een houdbaarheidsdatum heeft. Meer dan een verhaal over een land dat zijn geloof verliest, leest de voorstelling ook als een verhaal van een familie die naar de VS migreert om daar zijn geluk te zoeken.

The Lehman Trilogy overspant een periode van meer dan een eeuw. Van het moment dat Henry Lehman, die deze voornaam aanneemt omdat ze zijn echte naam Hayum in de States niet uitgesproken krijgen in 1844 tot Lehman Brothers Holdings Inc. in 2008 bankroet gaat, wat er mee voor zorgt dat Amerika in het begin van de 21ste eeuw door zijn grootste financiële crisis gaat na de Grote Depressie in 1929 waarbij 13 miljoen mensen werkloos werden. Drie grote financiële crisissen (1857, 1873 en 1929) overleeft Lehman Brothers dus en telkens weten ze zich heruit te vinden. Maar in 2008 lukt dat niet meer.

Het is Henry Lehman die met een kruidenierswinkel begint waar je vanalles kan kopen in Montgomery, Alabama. Hij komt van Rimparr in Balvaria. Drie jaar later zet zijn broer Emanuel Lehman voet aan wal op Amerikaanse bodem en in 1850 doet Mayer Lehman dat. Henry is het hoofd (de bedenker), Emanuel de armen (de doener) en Mayer de patat die beide aan elkaar bindt en houdt. Als tussenpersonen zullen ze zich in geen tijd opwerken in Alabama. Oorspronkelijk beginnen ze als Lehman Brothers fabrics and suits. Vanaf 1854 kopen ze ruwe katoen op en daar merken ze al snel dat ze met meer plantages deals moeten kunnen sluiten om de zaak winstgevend te maken, vooral het transport kost namelijk wel wat. Henry sterft een jaar later aan de gele koorts. De twee broers blijven verder doen en openen in 1860 een kantoor in New York. De Amerikaanse Burgeroorlog, waarbij grote delen katoenplantages in vuur opgaan, weten ze te overleven. In 1867 ontvangen ze staatssteun om een bank op te starten waarmee ze Alabama helpen om terug opgebouwd te worden. Twee jaar later maken ze stilaan de switch van landbouw naar industrie. Na de crisis van 1873 focussen ze op koffie (1880) en treinen (1884). Wanneer Mayer (1897) en Emanuel (1907) overleden zijn, kiest Bobbie (de kleinzoon van Emanuel en zoon van Philip) in 1925 om te investeren in opkomende industrieën die zich focussen op massaconsumptie zoals vliegtuigen, films en sigaretten.

In 1929, het jaar van de grote beurscrash, wordt Lehman Brothers een investeringsbank. Herbert Lehman, de zoon van Mayer, wordt gouverneur van NY in

1928 en verlaat het bedrijfsleven. In 1963 sterft hij. Bobbie's vader Philip sterft in 1947. Bobbie zal de laatste Lehman zijn die in het bestuur van de bank zetelt. In het jaar van de maanlanding (1969) sterft hij. Vier jaar eerder zette hij een trade department op die Lewis Gluckman mocht leiden. Marketing wordt steeds belangrijker: 'Het is diegene die koopt het gevoel geven dat ie wint.' CEO's die het bedrijf (moeten) verlaten zullen veel geld opstrijken. Verschillende veranderingen aan de top door wijzigingen in de aandeelhouders, leiden uiteindelijk tot het bankroet wanneer de investeringsbank te veel verlies lijdt op korte tijd op de effecten op hypotheek en onroerend goed tijdens de kredietcrisis.

Regisseur Sam Mendes (Skyfall, The Ferryman, Richard III) plaatst het verhaal rond The Lehman Trilogy samen met decorontwerpster Es Devail in een hypermodern kantoor, met een grote meetingroom, veel glas ook, in een wolkenkrabber die uitzicht geeft op o.a. NY, de katoenplantages die in brand staan, enz. (via een gebogen ledscherm geprojecteerd). Vijf visuele elementen zijn daarbij belangrijk: die van een koorddanser (die na verloop van tijd valt, ook te zien in het spel van Simon Russell Beale wanneer die tussen twee torens van verhuisdozen wandelt), het beeld van Philip Lehman die een tijd erg succesvol is en via zijn strategie (zich niet laten afleiden) altijd de juiste kaart weet te trekken, maar het na verloop van tijd toch niet meer ziet omdat de wereld te hard veranderd is, hij te oud is geworden en dus aan een andere generatie is om beslissingen te nemen, de evenwichtsoefening die elke ondernemer maakt tussen risico's nemen die berekend zijn of net te ver gaan waarbij de kans bestaat dat iemand van de koord valt. Het tweede is dat van de afgebrande katoenplantages. 'Wat gebeurt er als het bezaaide veld in vlammen zou opgaan?' wordt er op een bepaald moment gesteld, ook verwijzend naar een nakende financiële crisis. Het derde is dat van de valiezen, of de verhuisdozen die zowel voor het begin (Henry die aankomt in Amerika) als het einde staan. Het vierde is dat van het ronddraaiende kantoor zelf dat symbool staat voor Henry's uitdrukking 'America moved like a musical box' maar even goed ook voor de storm waarin een organisatie in terech kan komen waarbij alle overzicht en houvast in een crisis verloren geraakt. En tenslotte is er nog de klok aan de muur die de tijdelijkheid van alles onderstreept en het stuk een deadline geeft.

The Lehman Trilogy begint dan ook met het nieuws rond het nakende bankroet van Lehman Brothers. Eindigen doet het met het personeel rond de vergadertafel terwijl iedereen zijn verhuisdoos al vast heeft, wachtend op dat ene telefoontje dat het over and out is. Het eerste bedrijf 'Drie broers' focust op de geschiedenis van het bedrijf tussen 1844 en 1880, 'Fathers and sons' tussen 1880 en 1929 en het laatste 'De onsterfelijke' tussen 1929 en 2008. Enkele quotes uit deze productie: 'hoe sterker het bedrijf, hoe hoger de prijs.', 'Wat als iedereen stopt om erin te geloven?', 'Geld? Er is geen geld. Dat is een geest, lucht.' en 'Het is niet genoeg om vrijheid te verkrijgen, we moeten het ook uitoefenen.' Humor is er dan weer in Simon Russell Beales 'de oude man lacht: ha ha ha' (met diepe stem n.v.d.r. dat ie herhaalt). Een van de sterktes van deze productie is met stip ook de live pianomuziek die gespeeld wordt met referenties naar minimal music in het derde bedrijf, en muzikale linken naar onder andere Chopin, Beethoven, Mozart en J.S. Bach in het eerste bedrijf.

Kortom: The Lehman Trilogy is een erg goede voorstelling, die perfect gedoseerd is. Weliswaar zoomt ze vooral in op het ontstaan en de groei van Lehman Brothers. Het rampjaar 2008 dat tevens het einde betekende voor de investeringsbank krijgt eigenlijk niet zo gek veel verteltijd. De drie acteurs Simon Russell Beale, Adam Godley en Ben Miles leveren ontzettend straf acteerwerk af waarbij we vooral de eerste twee extra aandacht willen geven in de erg sterke manier waarop ze een vrouwenrol neerzetten. Simon Russell Beale als Babette Newgass en Adam Godley als Pauline Sondheim en nog een resem vrouwen die Philip op zijn lijstje van potentiële levenspartners heeft staan. Verder zien we de mannen van Joden naar

gereformeerde Joden worden. Enkele verwijzingen naar het geloof legt de voorstelling overigens wanneer het de Ark van Noah aanhaalt (tijdens de beurscrash) en de Toren van Babel (in een poging om het bedrijf up to date te houden, wordt gekozen voor investeringen in de universele taal, die van de computer, en vervolgens de oprichting van een trade department). The Lehman Trilogy is dus "excuseer ons voor het wellicht ongepaste taalgebruik in dit kader" een rijke voorstelling geworden.

< Bert Hertogs >

The Lehman Trilogy speelt nog t.e.m. 31 augustus 2019 in het Piccadilly Theatre in Londen. De voorstelling wordt op 25 juli 2019 ook in verschillende bioscopen wereldwijd uitgezonden via live stream, waaronder Pathe Tuschinski in Amsterdam en Pathe Buitenhof in Den Haag. Meer info op ntlive.nationaltheatre.co.uk

Deze recensie werd mede mogelijk dankzij Eurostar.

Wist je dat? ... je met Eurostar van Brussel naar Londen reist op amper 2 uur
... dat al kan vanaf 39 euro voor een enkele reis, als je een retourtje boekt.
... er tot 10 treinen per dag rijden tussen Brussel en Londen (in beide richtingen).
... Eurostar sinds 1994 al meer dan 180 miljoen reizigers vervoerd heeft.
... boeken kan vanaf 6 maanden voor einddatum van je reis.
... je met je Eurostarticket 2 museumtickets voor de prijs van 1 kan ontvangen in enkele musea tot 5 dagen na je vertrekdatum.
... de negen grootste musea in Londen (Tate Modern, Tate Britain, The National Gallery, National Portrait Gallery, The British Museum, Victoria and Albert Museum, The British Library, Science Museum en Royal Academy of Arts) daaraan meedoen.
Meer weten over Eurostar en het voordeelprogramma 2 for 1? Bezoek de site op eurostar.be